ئىر نىەتپەن نىدەتكە قارسى اتىلىپ، ۋاقتىنچە قىينىلىقتى بىرگە جەڭەيىك

ساقتاۋ ـ تىزگىندەۋ شارالارىن ەگجەي ـ تەگجەيلى تىياناقتاندىرىپ، نىدەتتىن ئىر جاقتى ەتۇدى ئونىمدى، ويداعداي يگەرۇ كەرەك

ـــ مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ بىرلەسپ ساقتاۋ، بىرلەسپ تىزگىندەۋ مەحانيزمىنىڭ اقپار جاريالاۋ ئاجىلىسى وزەكتى ماسەلەلەرگە جاۋاپ بەردى

□ شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ تىلشىلەرى جاڭ چۋان، لي حىك

قازىر جەر ـ جەر نىدەتتەن ساقتاۋ ـ تىزگىندەۋدى ويداعداي ىستەۋدى ناقتى، ەگجەي ـ تەگجەيلى يگەرۋدە. نىدەتتەن ساقتاۋ ـ تىزگىندەۋدى قايتكەندە اناعۇرلىم دالمە ـ ءدال، اناعۇرلىم مەيىرلى ىستەۋگە بولادى؟ بولمەدى بولعان جۇعمەدالۇشىلاردى قالاي علمي جولمەن تۇرگە ءبولىپ ەمەدەۋگە الۋعا بولادى؟ بۇقارا اڭسى ەتكەن شۇعىل، قيىن، ۋايىمداعان، ءزارۋ ماسەلەلەردى قالاي ءونىمدى شەشۋ كەرەك؟ مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ بىرلەسپ ساقتاۋ، بىرلەسپ تىزگىندەۋ مەحانيزمى 11 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى اقپار جاريالاۋ ءماجىلىسىن وتكىزىپ، قاتىستى وزەكتى ماسەلەلەر جونىندە قوعام ءجىتى قاداعالاپ وتىرعان ىستەرگە جاۋاپ بەردى.

شاپشاڭ بەكىتىپ، جىلدام اشىپ، اشۇعا تىيىستىلەرىن تۇگەلدەي اشىپ، نىدەتتەن ساقتاۋ ـ تىزگىندەۋدىڭ اناعۇرلىم دالمە ـ ءدال، اناعۇرلىم مەيىرگە تولى بولۋىنا مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك

"بەكىتىپ باسقارۋدا شاپشاڭ بەكىتىپ، جىلدام اشۋ، اشۇعا تىيىستىلەرىن تۇگەلدەي اشۋ، نىدەتتىڭ بۇقاراعا تۇدىراتىن قولايسىزدىعىن ازايتۋ كەرەك"، ـ دەدى مەملەكەتتىك دەنساۋلىق ساقتاۋ جانە سالاماتتىق كومىتەتىنىڭ اقپارات مالىمدەمەشىسى مي فىڭ.

"ۇزاق ۋاقىت بەكىتۋ حالىق بۇقاراسىنىڭ قالىپتى ءوندىرىس ـ تۇرمىس تارتىبىنە اسا زور نۇقسان جاساپ قانا قويماي، ابىرجۇ كوڭىل كۇيىن دە وڭاي تۇعىزادى، تۇرمىستىق قينىشىلىققا اپارىپ سوعادى، مۇنداي جاعدايدى، ءسوز جوق، تۇزەتۋ جانە ودان ساقتانۋ كەرەك"، ـ دەدى مەملەكەتتىك اۋرۋدىڭ الدىن الۋ جانە ونى تىزگىندەۋ مەكەمەسى باقلاۋ 1 ـ مەكەمەسىنىڭ باستىعى چىڭ يوۋچۋان.

چىڭ يوۋچۋان مىنالاردى ءبىلدىردى: پرينسيپتىك جاقتان، جوعارى حاۋپ ـ قاتەرلى اۋماقتار جايىشىلمقتا كورىڭىستى، عيماراتتى بىرلىك ەتىپ بەلگىلەنۋى كەرەك، ونى ءوز بىلگەننىشە ۇلعايتۋعا بولمايدى. نىدەتتىڭ تارالۋ حاۋپ ـ قاتەرى انىق ەمەس نەمەسە الەۋمەتتىك اۋماقتا كەڭ تارالۋ جايتى ورىن تەپكەن جاعدايدا، جوعارى حاۋپ ـ قاتەرلى اۋماقتاردى تۇراقاندىرۋ كولەمىن لايىقتى ۇلعايتۋعا بولادى، سونىڭ وزىندە، دەرەۋ حسۇان ەكشەپ تەكسەرۋ جانە نىدەت جاعدايىن تۇجىرىمداۋ ارقىلى شاپشاڭ جاۋپ، جىلدام اشۋ قاجەت.

سونىمەن قاتار، حاۋپ ـ قاتەرى بار ادامدارىدى انىقتاۋدا باسى ـ قاسىندا ەپيدەميولوگيالىق تەكسەرۋ جۇرگىزۋدى دايەك ەتۋ كەرەك، ۋاقىت ـ ورىن جاعىنان جاناشۋ بويىنشا كولەمدى ۇلعايتىپ جىبەرىپ، اۋقىمدى كولەمدە "اعات جاراقاتتاۋ" تۇعىزۋعا بولمايدى. جوعارى حاۋپ ـ قاتەرلى اۋماقتار قاتاڭ باسقارىپ ـ تىزگىندەپ، "ۇيدەن شقپاۋدى" ورىنداۋمەن بىرگە، قىزمەت وتەۋ، قامتاماسىز ەتۋ قىزمەتىن بار كۇشپەن ويداعداي ىستەپ، بۇقارانىڭ نەگىزگى تۇرمىس جانە ەمدەلۋ، ءدارى ـ دارمەك تۇتىنۋ قاجەتتىن قاناعاتتاندىرۋ كەرەك.

"ءبىز بۇقارا اڭسى ەتكەن شۇعىل، قيىن، ۋايىمداعان، ءزارۋ ماسەلەلەردى دەر كەزىندە، ءونىمدى شەشپ، ءتۇرلى قىزمەتتەردى اناعۇرلىم دالمە ـ ءدال، مەيىرلى ىستەۋىمىز كەرەك"، ـ دەدى چىڭ يوۋچۋان.

كەيبىر جەرلەردىڭ باسقارۋ ـ تىزگىندەۋ اۋماعى مەن ادامدار كولەمىن ءوز بىلگەننىشە ۇلعايتۋ، "جابا سالىپ بولدى ـ ءبىتتى" دەۋ، بەكتىپ تاستاعان سوڭ ۇزاقتا دەيىن اشپاي قويۋ سياقتى جايتەرگە قاراتا چىڭ يوۋچۋان مىنالاردى ءبىلدىردى: جەر ـ جەر "ساتى ـ ساتى بويىنشا اۋىرتپالىق قوسۋدى" رەتتەۋ ـ وڭاۋ قىزمەت ارناۋلى ءبانىن قۇردى، مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ بىرلەسپ ساقتاۋ، بىرلەسپ تىزگىندەۋ مەحانيزمىنىڭ جالپىلىق گرۋپپاسى ءار كۇنى دەرلىك ورنالاستىرۋ جاساپ، جەر ـ جەردەگى ينتەرنەت قولدانۋشىلاردىڭ، حالىق بۇقاراسىنىڭ اڭسى ەتكەن ءتۇرلى ماسەلەلەرىنە بەلسەندى، ءونىمدى جاۋاپ قايتارىپ، سوندای ـ اق ونى قاتىستى جەرگىلىكتى ورىندارعا ءتۇسىرىپ بەرىپ، ماسەلەلەردىڭ شەشىلۋىن بىلگەرىلەتۋدە.

بولمەدى بولعان جۇعمەدالۇشىلاردى علمي جولمەن تۇرگە ايىرىپ ەمدەۋگە الىپ، سالماقتى ناۋقاستاردى قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ قابىلەتىن ونان ارى جوعارىلاتۋ كەرەك

"بولمەدى بولعان جۇعمەدالۇشىلاردى علمي جولمەن تۇرگە ايىرىپ ەمدەۋگە الىپ، بالالاردى، قارتتاردى جانە نەگىزدىك اۋرۋى بار ناۋقاستاردى ەمدەۋگە الۋدى، كۇتىمدەۋدى لايىقتى، ويداعداي ىستەپ، ناۋقاستاردىڭ ەرتەرەك ساۋعىنۋىن جەبەۋ كەرەك"، ـ دەدى مي فىڭ.

ىندەت تۇىلعانىنان بەرى، ەلىمىز بەلگىلەنگەن شىپاحانالار قۇرىلىسىن، فاڭساڭ شىپاحانالارى قۇرۋلىسىن، قىزۋ امبولاتوريالارى قۇرىلىسىن ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، ەرتە بايقاۋعا، ەرتە مالىمدەۋگە، ەرتە اۋاشالاۋعا، ەرتە ەمدەۋگە كۇش سالدى.

"كەلەسى قادامدا، بەلگىلەنگەن شىپاحانالار قۇرىلىسىن كۇشەيتۋىمىز، وتە ـ موتە، جالپىلىق قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ قابىلەتى مەن كوپ ءپان ـ سالا بويىنشا دياگنوز قويۋ ـ ەمدەۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتىپ، سالماقتى ناۋقاستاردى قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ قابىلەتىن جوعارىلاتۋىمىز كەرەك"، ـ دەدى مەملەكەتتىك دەنساۋلىق ساقتاۋ جانە سالاماتتىق كومىتەتى ەمدەيتسينالىق شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋ ەمەسكەمەسىنىڭ باستىعى گو يانحۇڭ.

گو يانحۇڭنىڭ تانىستىرۋىنشا، جاڭا تىيىتى ايدارشا ۋىرۋس وكپە قابىنۋدىن كلينيكالىق ەمدەيتسينالىق قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ امالياتىنان قارالاندا، سالماقتى ناۋقاستا اينالۋعا بەيىم ادامدار توبى، باستىسى، قارتتاردى، نەگىزدىك اۋرۋلارى بار ناۋقاستاردى جانە ۋاكسينا ەگىلمەگەن ادامدار توبىن قامتيدى ەكەن.

"بۇلاردىڭ ارالىندا، جاسامىس قارتتار مەن قاتەرلى وسپە ناۋقاستار، وتە ـ موتە، قاتەرلى وسپەنى ەمدەتۋ مەزگىلىندەگى ناۋقاستار سالماقتى ناۋقاستا اينالۋى وڭاي جوعارى حاۋپ ـ قاتەرى بار ادامدار توبىنا جاتادى، ەمدەيتسينالىق قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ بارىسىندا بۇلارعا ايرىقشا نازارا اۋدارۋ كەرەك". گو يانحۇڭ بىلاي دەدى: ءسوز جوق، وسى تۇردەگى جۇعمەدالۇشىلاردى علمي جولمەن تۇرگە ايىرىپ ەمدەۋگە الپ، ەمدەيتسينالىق قۇتقارۋ ـ ەمدەۋ ورنالاستىرۋدىڭ لايىقتى، ويداعداي ىستەپ، نەگىزدىك اۋرۋلاردى بەلسەندى تۇردە ەمدەپ، ناۋقاستىڭ سالاماتتىعى مەن حاۋىپسىزدىگىنە كەپىلدىك ەتۋ كەرەك.

حسۇان تەكسەرتىن قۇرىلىمدارىدى باقلاۋ ـ باسقارۋدى ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، حسۇان سناماسىن الۋدىڭ ساپاسىنا شنايى كەپىلدىك ەتۋ كەرەك

بيىل جىل باسىنان بەرى، بەيجيڭ، انحۇيدىڭ حەفەيى، حىبەيدىڭ شجياجۋاڭى، حنانىنىڭ شۇيچاڭى سياقتى جەرلەردە دەنساۋلىق ساقتاۋ جانە سالاماتتىق اكمشىلىك تاراۋلارى باقلاۋ ـ باسقارۋ بارىسىندا بايقالعان حسۇان تەكسەرتىن قۇرىلىمدارىدىڭ زاڭعا قايشىلىق جاساعان، ەرەجەگە قايشىلىق جاساعان ماسەلەلەرى جونىندە جازا قولدانىدى، زاڭعا قايشىلىق جاساعان كەيبىر قۇرىلىمدار مەن جەكە ادامدارىدىڭ قىلمىستىق جاۋاپكەرشىلىگى دە قۇزاستىرىلدى.

"ءبىز تەكسەرۋ تولىمدىلىعى رۇقساتىن جانە ساپا مەڭگەرۋدى ءارقاشان قاتاڭ اتقارىپ، سونەمەن بىرگە 3 ـ تاراپ تەكسەرۋشى قۇرىلىمدارىدى قامتىعان تەكسەرۋشى قۇرىلىمدارىدى باقلاۋ ـ باسقارۋدى ءتۇيىندى تۇردە كۇشەيتىپ كەلەمىز". گو يانحۇڭ بىلاي دەدى: كەلەسى قادامدا، باقلاۋ ـ باسقارۋ سەرپىنىن ۇزدىكسىز ارتتىرىپ، جالعان تەكسەرۋ مالىمەتىن شعارۋ سندى زاڭعا اۋىر قايشىلىق جاساۋ ارەكەتتەرىن زاڭ بويىنشا، ەرەجە بويىنشا باتىل تۇردە قاتاڭ ءبىر جاقتى ەتەمىز.

ءشىنارا بۇقارا، حسۇان تەكسەرۋ كەزىندە وڭاي جۇعمەدالىپ قالاتىن كورىنەمىز دەپ الاڭداۋشىلىق ءبىلدىرىپ جاتىر. بۇل جونىندە گو يانحۇڭ بىلاي دەدى: "حسۇان سناماسىن الۋدى ۇيىمداستىرۋ، باسقارۋ جانە جۇيەلى جۇمىس جۇرگىزۋ توتەنشە ماڭىزدى، سناما الاتىن جەرگە ايقىن بەلگىلەر قويىلىپ، كىرۋ ـ شعۋ جولدارىن ويداعداي جوبالاۋ، سناما الۋ ءتارتىبىن ساقتاۋدى كۇشەيتۋ كەرەك. جەكە ادامدار ماسكانى دۇرىس تاڭىپ ءجۇرۋ، توپتاسپاۋ، سناما الۋ ۇستەلىندەگى ەشقانداي زاتقا جۇىسپاۋ، سناما تاپسىرىپ بولعان سوڭ، دەرەۋ ماسكانى دۇرىس تاپ تاڭىپ كەتپ قالۋ كەرەك.

كەيبىر جەرلەردىڭ تۇرلىشە تاسىلدەرمەن حسۇان سناماسىن ءوزى الىپ تاپسىرۋ قىزمەتىن ورىستەتۋى جونىندە گو يانحۇڭ بىلاي دەدى: حسۇان سناماسىن ءوزى الىپ تاپسىرۋدىڭ جۇيەلىلىگىنە، ونىمدىلىگىنە جانە حاۋىپسىزدىگىنە ايرىقشا كوڭىل ءبولۋ، كەمەلدى اتقارۋ جوباسىن جاساۋ، سونىمەن بىرگە ۇيىمداستىرۋ، اتقارۋ جۇمىستارىن ويداعداي ىستەپ، تەحنيكالىق جاقتان جەتەكشىلىك ەتۋدى كۇشەيتىپ، حسۇان سناماسىن ءوزى الىپ تاپسىرۋدا سناماناڭ ساپاسىنا كەپىلدىك ەتۋ كەرەك.

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 11 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى بەيجيڭنەن بەرگەن حابارى)

ءۇرىمجى قالاسىنىڭ تومەن حاۋىپ ـ قاتەرلى اۋماقتارى:

تۇرعىندار سىرتقا شعىپ زات ساتىپ الدى، دۇكەندەر ەسىك اشىپ قاريدار قابىلدادى

□ انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ تىلشىلەرى

شاعىن اۋماقتان كودتى جايىمالاپ شعۇعا بولادى، تۇرعىندار شاعىن اربالارىن سۇيرەپ سىرتقا شعىپ تۇرمىستىق كەرەك ـ جاراق ساتىپ الدى؛ تازالىق ىستەپ، زارارسىزداندىرىپ، ميكروب جويىپ، زات داينىدادى، تومەن حاۋپ ـ قاتەرلى اۋماقتاردىڭ كوشە بويىنداعى دۇكەندەر جابال ەسىك اشىپ ساۋدا ىستەدى... نىدەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ شارالارىن قاتاڭ تياناقتاندىرۋ العى شارتىندا، ءۇرىمجى قالاسىنىڭ تومەن حاۋپ ـ قاتەرلى اۋماقتارىندا ءوندىرىس پەن تۇرمىس تارتىپپەن قالپىنا كەلدى.

11 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى، ءۇرىمجى قالاسى تيانشان رايونى جاستار جولى يۇەگۇاڭ شاعىن اۋماعىنىڭ تۇرعىنى مياۋ چيڭ تاڭەرتەڭگى تاماعىن ءىشىپ بولعاننان كەيىن، كەشە كەشتە جازىپ قويعان زات ساتىپ الۋ تىزىمدىگىن الىپ سىرتقا شقتى، "ءبىرتالاي ءادامدى جەمەكتىكتەر ساتىپ الاين دەپ تۇرمىن".

يۇەگۇاڭ شاعىن اۋماعىنىڭ ماڭىنداعى دۇكەندەر، نەگىزىنەن، تۇگەلدەي ساۋدانى قالپىنا كەلتىرىپتى، مياۋ چيڭ شياڭمايفۇ باتىسشا پراندىكتەرى دۇكەننىڭ قاسىنان ءوتىپ بارا جاتىپ، جاڭا عانا سورەگە شعارىلعان حامبۇرگەرلەر مەن ەتتى بولكالاردىڭ حوش يىسىنە قىزىعىپ، ءارقايسىسىنان ەكىدەن ساتىپ الىپ، دۇكەنشىگە: تاعى باسقا زاتتار الۋشى ەدىم، سالدەن كەيىن كەلىپ الىپ كەتەيىن، ـ دەپ تاپسىردى.

كوشىنى جۇرە ارالاعان مياۋ چيڭنىڭ ەكى قولى بىردەمدە زاتقا تولدى، "بۇگىن كوشە ارالاپ قۇماردان ءبىر شقتىم، كوشە دۇماندى ەكەن، جولداعى كوپشىلىكتىڭ قاربالاس بەينەلەرىن كورىپ، ساۋداگەرلەردىڭ ايعايلاپ ساتقان ۇندەرىن تىڭداعان نە دەگەن جاقسى دەسەڭىزشى".

سول كۇنى، ءۇرىمجى قالاسى شۇيموگوۋ رايونى لیۇداۋ ـ ۋان ءمالىسى ۋنچۋان باتىس جولى سولتۇستىك 5 ـ كوشەسىندە دە جەمىس ـ كوكونىس دۇكەنى، شاعىن ەرەن بازار، شاشتاراز ـ حانا جانە كىتاپ دۇكەنى سياقتى كوشە بويىنداعى كوپتەگەن دۇكەندەر ساۋدانى قالپىنا كەلتىردى، ءىشىنارا اس ـ سۋ دۇكەندەرى دە تازالىق ىستەپ، ورتانى زارارسىزداندىرىپ، ميكروب جويىپ، ساۋدانى قالپىنا كەلتىرۋگە داينەلىپ جاتتى.

جى ـ اي شاش اسەمدەۋ دۇكەننىڭ كىرگەنىمزدە، دۇكەن قوجايىنى جاۋ رۇڭ مەن جولداسى قاريدارلاردىڭ شاشىن الىپ قاربالاستاپ جاتىر ەكەن، "ساعات 11دە ەسكىتى اشقاننان باستاپ قازىرگە دەيىن ءبىر ءسات تە تىنىم العامىز جوق"، ـ دەدى جاۋ رۇڭ.

ىرگەدەگى گوران كىتاپ دۇكەننىڭ، دۇكەن قوجايىنى لیۇ جۇان دا قاربالاستاپ ءجۇر، ەسىك اشىلعاننان كەيىن قاريدارلار ىركەس ـ تىركەس كەلىپ ماەدەنيەت بۇيىمدارىن ساتىپ الىپ، ءار ءتۇرلى ماتەريالدارىن باسىپ شعارتتى، "الدىن الا زاكاز بەرگەن تاعى ءبىر توپ ۇيرەنۇ ماتەريالى بار، ءبىر ـ ەكى كۇندە كەلىپ قالار"، ـ دەدى لیۇ جۇان.

بەسىنشى جۇاڭمىيان، قاقتاما دۇكەننىڭ، دۇكەنشىلەر تازالىق ىستەپ، زارارسىزداندىرۋ، ميكروب جويۋ جۇمىسىن ىستەۋدە، كونە قاريدارلاردىڭ دۇكەنگە كىرىپ سۇراستىرا باستاعانىن كورگەن دۇكەنشى قولىنداعى جۇمىسىن قويا سالىپ: "بۇگىن ەرتەلەتىپ دۇكەندى اشۋعا دايىندالعانبىز، جۇاڭمىيانعا، قوي ەتىنە تاپسىرىس بەرىپ قويدىق، ەرتەڭ تاڭەرتەڭ رەسمي ەسىك اشىپ ساۋدا باستايمىز، سوندىقتان تاپ ـ تۇيناق تاي رەتتەپ، سىزدەردىڭ الاڭسىز جەپ، رازى بولىپ قايتۋلارىڭىزعا مۇمكىندىك جاسايمىز"، ـ دەپ نقلاسپەن ءۇن قاتتى.

كۇن شايداي اشىق، بالون دۇكەنى دە توپ ـ توبىمەن جەتكەن اۋتولىك يەلەرىن قارسى الدى. "ەسىك اشقانىمىزعا ءبىر ساعاتقا جەتپەيتىن ۋاقىتتا ون نەشە اۋتوكولىك دۇكەنىمىزگە قىستىق بالون اۋىستىرۋعا كەلدى"، ـ دەدى 11 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى تۇستە ءۇرىمجى قالاسى نانحۇ سولتۇستىك جولىنداعى بالون دۇكەننىن اشاتىن ىن جىڭلياڭ، ـ "وسى ەكى كۇندە شاعىن اۋماقتىڭ تۇرعىندارى دا ىركەس ـ تىركەس سىرتقا شعادى، كۇن سۋىق، جول تايعاق، اۋتوكولىكتەرگە قىستىق بالون اۋىستىرعاندا عانا الاڭسىز جۇرۋگە بولادى".

ءتلشى وسدان كەيىن ءۇرىمجى قالاسى نانحۇ شعىس جولى، كۇنلۇن جولى سياقتى جەرلەردەگى بالون دۇكەندەرىنىڭ الدىندا كوپتەگەن اۋتوكولىك يەلەرىنىڭ قىستىق بالون اۋىستىرماق بولىپ كۇتىپ تۇرعاندىعىن كوردى. مۇنان سىرت، تاعى ءبىرتالاي اۋتوكولىك يەلەرى رەمونت دۇكەندەرىندە اۋتوكولىكتەرىنە كۇتىم ـ دەۋ جانە رەمونتتاۋ جاساتىپ جاتىر ەكەن.

(ءتلشى گو چيان، قاتىناسقان تىلشىلەر حۋ دامين، جاۋ يۇە، گان شيڭحۋا)

11 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى، ءۇرىمجى قالاسى شۇيموگوۋ رايونى ەڭبەك كوشەسىنىڭ ماڭىنداعى "باسبارماق" پراندىك دۇكەننىڭ قىزمەتكەرلەرى جاڭا پىسقان پراندىكتەردى تىزۋدە.

□ سۋرەتتى جاڭ شيۋكى تۇسىرگەن

(باسى 1 ـ بەتتە)

بەتپە ـ بەت ـــ العى شارت. قازىر ىنتەرنەت ينفورماتسيا تەحنيكاسىنىڭ قولدانىلۋى بارىنشا جالپىلاستى دەي تۇرعانمەن، بۇقارالىق قىزمەتتى ويداعداي ىستەۋدە ءتىلتاڭتا ارقىلى سويلەسۋ بەتپە ـ بەت سويلەسۋدىڭ ورنىن استە باسا المايدى. ءتىلتاڭتا ارقىلى سويلەسۋ كەيبىر تارتىپتەنگەن، توسىن ماسەلەلەردى شەشۋگە ءتيىمدى، ال، بۇقارانىڭ ارمانىن، ويلاعانىن، كۇتكەننىن شنايى ۇعىسۋ ءۇشىن، ءسوز جوق، بەتپە ـ بەت سويلەسۋ كەرەك. مىسالى، قازىر جۇمىستى، ءوندىرىستى قالپىنا كەلتىرۋدە، ساۋدانى، بازاردى قايتا باستاۋدا كاسىپورىندار، ساۋدا دۇكەندەرى، ەرەن بازارلارى مەن ءار سالا، ءار كاسىپتەگى ەڭبەكشىلەر قاندای قينىشىلىقتارعا جولىعىپ وتىر؟ بۇلاردىڭ ىشىندە قايسىلارى جالپىلىق قاجەتتىلىك، قايسىلارى جەكەلىك قاجەتتىلىك؟ قايسىلارى كوز الدىعى قاجەتتىلىك، قايسىلارى ۇزاق ۋاقىتتىق قاجەتتىلىك؟ باسشى كادرلار تەك الدىڭعى شەپكە بارىپ، بۇقارامەن بەتپە ـ بەت سويلەسكەندە عانا، بۇقارانىڭ قينىشىلىقتارىندا، تالاپ ـ تىلەكتەرىندەگى جاڭا وزگەرىستەردى دالمە ـ ءدال يەلەپ، وسى ارقىلى قىزمەتتىڭ مەجەلىلىگىن، باعىتتاماللىعىن جانە ناقتى ونىمدىلىگىن كۇشەيتە الادى، بۇل ءارى ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ مەن ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموداى جوعارى ونىمدىلىكپەن ءبىر تۇتاس جوسپارلاۋداعى نەگىزدىك قىزمەت بولىپ تابىلادى.

نقلاس قويۋ ـــ تەتىك. ءىس جۇزىندەگى قىزمەتتە، ءبىز كەيبىر كادرلاردىڭ وقۋ ماعلۇماتى جوعارى، قىزمەتتە كەيبىر جاڭا ادىستەردى دە يگەرگەنمەن، بۇقارالىق قىزمەتكە كەلگەندە ىلعي دا تۇمسىعى تاسقا ءتيىپ قالاتىنىن بايقايمىز، مۇنىڭ سەبەبى نە؟ سەبەبى، ولار بۇقارانىڭ نسىنە نقلاس قويا بىلمەيدى! بۇقارا قاتتى ابىرجىپ تۇرسا دا، كادرلارىمىز كورسە دە كورمەگەن سالىپ، كەرباقپالىق تانىتىپ، "شۇعىل ءىستى شۇعىل بىترەتىن"، "ەرەكشە ءىستى ەرەكشە جولمەن بىترەتىن" پوزيتسيا كورسەتە المايدى، بۇيتسە، بۇقارالىق قىزمەتتى قايتىپ جاقسى ىستەي الادى؟ قازىر ءار دارەجەلى باسشى كادرلار تەك بۇقارانىڭ اراسىنا بارىپ، بۇقارانىڭ ىسىنە نقلاس قويىپ، بۇقارانىڭ ناقتى قاجەتى بويىنشا قىزمەتتى جوسپارلاعاندا جانە ويلاستىرعاندا عانا، حالىق بۇقاراسىنا دەگەن سۇيىسپەنشىلىگىن كۇشەيتىپ، حالىق ءۇشىن ىستەيتىن ىنتا ـ نقلاسپەن جانە جاۋاپكەرشىلىك ارقالاۋ رۇحىمەن بۇقارانىڭ قين وتكەلدەن وتۋىنە بار زەيىن ـ زەردەسىن، كۇش ـ قۇاتىن سالىپ كومەكتەسە الاتىن بولادى.

ناقتى بولۋ ـــ ءتۇبىرلى تالاپ. مەيلى بەتپە ـ بەت كەلۋ، الدە نقلاس قويۋ بولسىن، بارلىعىنىڭ ماقساتى تەك بۇقارا ۇشىن قين ماسەلەلەردى ناقتى شەشپ، ناقتى ءىس ىستەۋ، ويتپەگەندە، قانشالىق ىشكەرىلەي بەتپە ـ بەت سويلەسسە دە، قانشالىق مەيىرىمەن نقلاس قويسا دا، بارلىعى قۇر ءسوز بولىپ قالادى. جاقىندا، اۋتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ تۇراقتى كومىتەتى ءماجىلىس اشىپ، ىندەتتىڭ نقپالىنا ۇشىراۋدان قينىشىلقتا قالعان بۇقارا مەن جەكە ساۋدا ـ ونەركاسىپشىلەر، تومەن كىرىستى ادامدار شوعىرى، تۇراقتى كىرىسى جوق ادامدار شوعىرى سياقتىلارعا باعىتتامالى تۇردە كومەك ەتەۋ ـ سۇيەمەلدەۋ شارالارىن ورىستەتۋدى تالاپ ەتتى. قازىر ءۇرىمجى قالاسىنداعى الۋەتتىك اۋماق تۇرعىندارىنان كەيبىرەۋلەر بىلگەرىندى ـ كەيىندى كومەك قاراجاتىن نەمەسە تۇرمىستىق قوسىمشا قاراجاتتى ءوتىنىش ەتپەي الا باستادى، تاعى دا كوپتەگەن ادامدار الۋەتتىك اۋماق بەرگەن استىق، ماي، كوكونىس سياقتى زاتتىق ماتەريال جاردەمىن الدى؛ حوتان ايماعى ىندەت كەزىندەگى ءۇيدىڭ جالاقسىن، قوجالىق اقىنى، اۋتوكولىك توقتاتۋ اقىسىن ازايتۋ، كەشىرىم ەتۋ ساياساتىن جاريالادى، مىنە، بۇلاردىڭ بارلىعى ناقتى شارالار ەسەپتەلەدى. تەك شنايى يگەرىپ، ناقتى ىستەپ، شىنىمەن جۇگىنىپ، ناقتى ءىس ىستەگەندە عانا، ىندەتتىڭ بۇقارانىڭ ونداىرىسىنە، تۇرمىسىنا الا كەلگەن نقپالىن ەڭ تومەن شەككە ءتۇسىرىپ، ءار ۇلت بۇقارانىڭ تاسقىنداعان جىگەرىمەن قايتا كىرىسۋىنە مۇمكىندىك جاساۋعا بولادى.

وتپەيتىن قىس بولمايدى. بەتپە ـ بەت كەلتىن پوزيتسيا، نقلاس قويا تىن مەيىرىم، ناقتى ىستەيتىن تەبىن بولسا، ءبىز، ءسوز جوق، بۇقارانىڭ مويىنداۋى مەن قولداۋىنا يە بولىپ، قين وتكەلدەن قول ۇستاسا ءوتىپ، تاعى ءبىر شۇاقتى "كوكتەمدى" قارسى الاتىن بولامىز.

حوتان اۋدانى قۇمباق قىستاعى:

"مەيىرىم كومىرى" بۇقارانىڭ قىستان قىسىلماي ءوتۋىن قامتاماسىزداندىردى

□ انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ءتىلشىسى ءپاريزات ابدۋ

11 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى، حوتان اۋدانى ساعىزكول اۋىلى قۇمباق قىستاعىنىڭ "مەيىرىم كومىرىن" تاراتۋ ورنىندا قىستاق كادرلارىنان، پارتيا مۇشەلەرىنەن قۇرالعان ەرىكتىلەر شاعىن اترەتى بىرگە كومىر ءتۇسىرىپ، تيەپ، تاسىپ جاتتى، بۇكىل بارىس رەت ـ رەتىمەن ورىندالىپ، "مەيىرىم كومىرى" تولتىرا تيەلگەن ەلەكترلى ءۇش دوڭگەلەكتى كولىكتەر كومىر تيەلىپ بولا جولعا شعىپ، "مەيىرىم كومىرىن" قىستاقتاعى قينىشىلىعى بار بۇقارانىڭ ۇيىنە جەتكىزىپ بەردى.

"كۇن سۋىتىپ بارادى، وعان ىندەت قاباتاستى، بالالارىمىز ۇيگە قايتا المايدى، جاسىمىز كەلىپ قالعان كەمپىرىم ەكەۋىمىز كومىردى قالاي ساتىپ الامىز دەپ باسىمىز قاتىپ تۇرعاندا، ەرىكتىلەر شاعىن اترەتى كومىردى ۇيىمىزگە جەتكىزىپ بەرىپ، ناقتى قينىشىلعىمىزدى شەشپ بەردى، پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ قامقورلىعىنا العىس"، ـ دەدى ۇيىنە جەتكىزىلگەن "مەيىرىم كومىرىنە" قاراپ تۇرىپ قۇمباق قىستاعىنىڭ تۇرعىنى ماموت رەجەپ قۇانا.

قىس كىرىپ، اۋا تەمپەراتۋراسىنىڭ تومەندەۋىنە بىلەسە، قۇمباق قىستاعى قىستاق "ەكى كومىتەتى" بۇقارانىڭ قىستا جىلىنۋ ماسەلەسىن ءارقاشان كوكەيلەرىنەن شعارمادى. قاراستى اۋماقتاعى قينىشىلىعى بار بۇقارانىڭ قىستان جىلى ءوتۋىن قامتاماسىز ەتۋ ءۇشىن، ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتىن ويداعداي ىستەۋمەن بىرگە، قۇمباق قىستاعى بۇقارا ءۇشىن ناقتى ءىس تىندىرىپ، قين ماسەلەنى شەشۋگە بار كۇشىن سالىپ، بۇكىل قىستاقتاعى "مەيىرىم كومىرىن" قاجەت ەتتىندەردى انقتاپ شقتى ءارى ەرىكتىلەردىڭ قىزمەتى وتەۋ شاعىن اترەتىن ۇيىمداستىرىپ، قينىشىلعى بار بۇقارانى مەيىر جەتكىزدى. قازىرگە دەيىن اتالعان قىستاق قينىشىلعى بار 40 وتباسىنداعى بۇقارانى 40 تونناداى استام "مەيىرىم كومىرىن" تاراتتى.

"قىستا جىلىنۋعا جاعاتىن كومىر حالىق تۇرمىسى قىزمەتىندەگى ماڭىزدىنىڭ ماڭىزدىسى، 'مەيىرىم كومىرىن' تاراتىپ، قينىشىلعى بار بۇقارانىڭ پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ قامقورلىعىن شنايى سەزىندىردىك. ەندىگى جەردە ءبىز بۇقارانىڭ شۇعىل، قين، ۋايىمداعان، ءزارۋ ماسەلەلەرىن ۇزدىكسىز ءجىتى قاداعالاپ، ناقتى ءىستى بۇقارانىڭ كوڭىلىنەن شعارا تىندىرىپ، ىندەت مەزگىلىندەگى حالىق تۇرمىسى قاجەتىن بار كۇشپەن قامتاماسىز ەتەمىز"، ـ دەدى قۇمباق قىستاعى پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجيى روزىتوحتى ءماتتوحتى.

وتەۋ شاعىن اترەتىن ۇيىمداستىرىپ، قينىشىلعى بار بۇقارانى مەيىر جەتكىزدى. قازىرگە دەيىن اتالعان قىستاق قينىشىلعى بار 40 وتباسىنداعى بۇقارانى 40 تونناداى استام "مەيىرىم كومىرىن" تاراتتى.

"قىستا جىلىنۋعا جاعاتىن كومىر حالىق تۇرمىسى قىزمەتىندەگى ماڭىزدىنىڭ ماڭىزدىسى، 'مەيىرىم كومىرىن' تاراتىپ، قينىشىلعى بار بۇقارانىڭ پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ قامقورلىعىن شنايى سەزىندىردىك. ەندىگى جەردە ءبىز بۇقارانىڭ شۇعىل، قين، ۋايىمداعان، ءزارۋ ماسەلەلەرىن ۇزدىكسىز ءجىتى قاداعالاپ، ناقتى ءىستى بۇقارانىڭ كوڭىلىنەن شعارا تىندىرىپ، ىندەت مەزگىلىندەگى حالىق تۇرمىسى قاجەتىن بار كۇشپەن قامتاماسىز ەتەمىز"، ـ دەدى قۇمباق قىستاعى پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجيى روزىتوحتى ءماتتوحتى.

مەكەن ـ جايىمىز: ءۇرىمجى قالاسى حۇگىۋان سولتۇستىك جولى 500 ـ ءنومىر، تاراتۋ ورتالىعى: 5593062، جارناما باسقارماسى: 5593341 پوچتا ءنومىرى: 830028، ايلىق باعاسى 19 يۋان، جىلدىق باعاسى 228 يۋان